

ALMANYA'NIN TÜRKİYE CUMHURİYETİ DÖNEMİNDEKİ ERMENİ POLİTİKALARI

Armenian Politics of Germany in the Period of Turkish Republic

Ömer Lütfi TAŞCIOĞLU*

Gazi Türkiyat, Güz 2017/21: 97-120

Öz: I. Dünya harbi sırasında Osmanlı Ermenilerinin düşman safına geçerek Türk ordusunu arkadan vurmaları üzerine Osmanlı Devleti ile Almanya arasında istişare edilerek alınan Ermeni zorunlu göçü kararı savaşın sonu Türkiye ile birlikte Almanya'nın da suçlanmasına neden olmuş, Almanlar söz konusu ithamlardan kurtulabilmek için Türkleri suçlama yolunu tercih etmiştir.

Almanya'da Hitler'in iktidara gelmesinden sonra Ermeniler Almanya'ya desteklemiş ve II. Dünya savaşında Alman ordusunda ve SS birliklerinde görev almışlardır. Ermenilerin söz konusunu desteği Almanların Ermenilere bakış açısını olumlu yönde etkilemiştir.

Almanya'nın geçmişten itibaren Ermenilere verdiği destek günümüzde artarak devam etmektedir. Bu kapsamda Alman Meclisi 2001 yılından itibaren aldığı kararlarla Türkleri Ermenilere karşı soykırım suçu işlemekle suçlamaktadır. Almanya'nın Ermeni tezlerini desteklemesinin ve Türkiye'yi soykırım yapmakla suçlamasının en önemli sebeplerden biri yeni soykırım suçluları bularak kendi atalarının işlediği Yahudi soykırımının etkilerini hafifletme çabasıdır.

Bu çalışmada Almanların söz konusu politikaları incelenmiş ve bunlara karşı alınabilecek tedbirler konusunda öneriler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Almanya'nın Ermeni Politikası, Alman-Ermeni İlişkileri, Türk-Alman İlişkileri, Ermeni Zorunlu Göçü, Ermeni Soykırım İddiaları*

Abstract: *During the WW I (World War I) Armenian minority living along the Russian border showed great support to invading Russian troops and spied and sabotaged against the Ottoman forces; Germany consulted with the Ottomans and advised them to relocate Armenians from the war zone. Right after these consultations the law to relocate the Armenians was put into effect by the Ottoman Government.*

Upon losing the WW I not only the Ottoman Empire but Germany was also accused of the relocation decision. Germany puts the blame on the Turks to get rid of these accusations.

After Hitler's rise to power in Germany Armenians supported Germany and enlisted in the German army as well as in the SS troops. These Armenian actions caused an increase in the German support of Armenians.

Nowadays German's continuous support to Armenians is keeping on increasingly. The German Parliament has been accusing Turks of the so-called Armenian genocide since 2001. One of the most important reasons for these accusations is to find new accomplices and dilute the memory of the Holocaust which was committed by her ancestors. In this work, Germany's abovementioned policies were examined and suggestions for preventive measures were identified for policy guidance.

Keywords: *Armenian Politics of Germany, German-Armenian Relations, Turkish-German Relations, Armenian Relocation, Armenian Genocide Claims*

---

* Dr., ANKA Enstitüsü Bilimsel Danışma Kurulu Üyesi, Ankara/TÜRKİYE. omertascioglu@gmail.com. Gönderim Tarihi: 20.03.2017. Kabul Tarihi: 26.09.2017.

Giriş

20. Yüzyılın başlarında dünya siyasetindeki gelişmeler Fransa, İngiltere ve Rusya'yı yakınlaştırmış ve Birinci Dünya Savaşında ittifak yapan bu devletler yaptıkları gizli anlaşmalarla Osmanlı Devleti'nin paylaşılması konusunda uzlaşmışlardır (Turan 2015: 74). Savaş öncesinde Almanya ile Osmanlı Devleti arasında yaşanan yakınlaşma ve büyük devletler arasındaki bloklaşma sonucunda Osmanlı Devleti Almanya'nın yanında savaşa katılmak zorunda kalmış ve Almanya'nın savaştan yenik çıkması Osmanlı Devleti'nin de toprak kaybetmesine ve parçalanmasına neden olmuştur. Ancak söz konusu savaşa Almanya'nın sadece Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü korumak niyetiyle katılmadığı ve diğer emperyalist devletler gibi Ortadoğu ve Kafkaslar'daki enerji kaynaklarını ve Osmanlı topraklarını İngiltere, Fransa ve Rusya'ya bırakmamak için bu savaşa katıldığı gerçeği de gözlerden uzak tutulmamalıdır (Taşcıoğlu 2016: 205).

Savaş sırasında Ermenilerin Rusya'yı desteklemesi ve Osmanlı ordusu aleyhine casusluk ve sabotaj faaliyetlerinde bulunması üzerine Almanlar, isyancı Ermenilerin savaş bölgelerinden çıkarılmaları ve savaş yaşanmayan bölgelere nakledilmeleri konusunda Osmanlı Devleti'nin yönetim kadroları ile istişarede bulunarak Osmanlı yöneticilerinin göç kararı almaları üzerinde etkili olmuşlar ve Ermeni zorunlu göçü uygulamaya konulmuştur. Ancak savaş sona erdikten sonra Ermeni zorunlu göçü nedeniyle Osmanlı Devleti'nin yanı sıra Almanya'nın da suçlanmaya başlaması üzerine Almanlar zorunlu göç konusunda kendilerine yapılan suçlamalardan kurtulabilmek için Ermeni zorunlu göçü ile ilgilerinin olmadığını vurgulamışlar ve Türk tarafını suçlama yoluna gitmişlerdir (Taşcıoğlu 2016: 189).

Almanya'nın yukarıda özetlenen Osmanlı dönemindeki politikalarında Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra önemli bir değişiklik olmamıştır. Ancak Atatürk Türkiye'sinin uluslararası alandaki saygınlığı ve gücü Almanların II. Dünya Savaşı öncesine kadar Türkiye ile ilişkilerinde dikkatli ve Türkiye'ye karşı saygılı davranmalarına neden olmuş, bu dönemde Almanya ile Türkiye arasında özellikle Ermeni meselesinden kaynaklanan bir kriz yaşanmamıştır.

Almanya'da Hitlerin iktidara gelmesinin ardından ise Ermeniler ile Almanlar arasındaki ilişkilerin arttığı ve Ermenilerin her zaman olduğu gibi güçlüden yana olma politikası izleyerek Almanlara yanaştıkları, Almanların da bu ilgiyi karşılıksız bırakmadıkları ve Ermenilerle ilişkilerini geliştirdikleri görülmektedir. Bu kapsamda Nazilerle Ermeniler arasındaki işbirliğinin ideolojik zemini 1930'larda döşenmeye başlanmıştır. Goebbels 1933 yılında Ermenileri Aryan olarak tanımlamıştır. Nazi Partisi'nin önemli ideologlarından olan Almanya'nın İşgal Edilmiş Doğu Bölgeleri Bakanı Alfred Rosenberg 1926-1936 yılları arasında Şarkiyat Enstitüsü'nün başında bulunan Dr. Artashes Abegyan'ı Ermenilerin antropolojisini ve tarihini incelemek üzere bir komite kurmakla görevlendirmiştir (Perinçek 2015:129). Artashes Abegyan ile Paul Rohrbach 1934 yılında yayımladıkları "Aryan Ermenilerin Nazi Entelektüelleri ile

İşbirliği" adlı kitapta Ermenilerin ve Ermeni dilinin Aryan kökenli olduğunu ifade etmişlerdir (Erdoğan 2016a: 2). Komitenin 1934'te kurulmasından beş ay sonra Rosenberg, Hitler'e Ermenilerin arı ırktan geldiğini gösteren bir rapor sunmuştur. Bu dönemden itibaren savaş sonuna kadar Almanya'da Ermeniler ve antik tarihleri, arı ırka aidiyetleri ve "1915 Ermeni kırımını" üzerine onlarca kitap yayımlanmıştır. "Ermenilik-Arılık", "Zeytun", "Ermeniler ve Almanların Tarihi Dostluğu", "Arılar Sana Bakıyor", "Gönüllülerimizin Tarihi Rolü" adlı kitaplar bunlardan bazılarıdır (Perinçek 2015: 130, Erdoğan 2016a: 2).

II. Dünya Savaşı'nın patlak vermesinden 4 yıl önce 10 Mayıs ve 9 Ağustos 1935'te Ermenilere ait Hayrenik' adlı günlük gazetede çıkan yazılarda Ermenilerin ve Yunanlıların Selanik'te çok sayıda Yahudi'yi katletmelerinden övgüyle söz edilmiş ve Ermenilerin Nazi Almanya'sında ortaya çıkan Yahudi aleyhtarlığını destekledikleri ifade edilmiştir (Weems 2002: 347). 19 Ağustos 1936'da Ermenilere ait Hayrenik adlı haftalık dergide ise *"kanserli urun vücuttan sökülüp atılmasında akan kanın ehemmiyetinin olmadığı gibi Yahudilerin de toplumdaki sökülüp atılmalarında akacak kanın ehemmiyetinin bulunmadığı ve Naziler açısından bunun bir zorunluluk olduğu"* ifade edilmiştir (Hayrenik Weekly, August 19, 1936). Benzer şekilde aynı derginin 17 Eylül 1936 tarihli nüshasında Adolf Hitler'i öven yazılar yayınlanmıştır. Bu süreçte Ermeniler tarafından Berlin, Münih gibi Alman şehirlerinin yanı sıra Bükreş, Sofya gibi diğer Avrupa şehirlerinde Ermeni milliyetçi dernekleri ve Almanlar lehine faaliyet yürütmek üzere Ermeni gençlik örgütleri kurulmuş, ayrıca Bulgaristan ve Romanya'da Tseghagron[†] örgütüne mensup savaşçı gruplar oluşturulmuştur. Bu dönemde Almanya'da Ermeniler için özel okullar kurularak Ermeni çocuklarına 3. Reich'in himayesinde kurulacak Büyük Ermenistan'ın propagandası yapılmış ve Ermeniler arasında Almanların desteği ile Ermenistan'ın Türklerden ve Ruslardan temizlenerek Bulgarlar, Romenler, Slovaklar ve Hırvatlar gibi Ermenilerin de bağımsızlığına kavuşacağı fikri işlenmiştir (Perinçek 2015: 130-137, Abramyan 2006: 71-72-74).

II. DÜNYA SAVAŞI DÖNEMİNDE ERMENİ-ALMAN İŞ BİRLİĞİ

I. Dünya Savaşı yıllarında Almanya'ya karşı cepheye yer alan ve kendileri için bağımsız bir devlet kurma vaadinde bulunan İngiltere, Fransa ve Rusya'yı destekleyen Ermeniler Almanya'nın yukarıda izah edilen faaliyetlerinin de etkisiyle II. Dünya Savaşında taraf değiştirerek Almanya'yı desteklemişlerdir. Ermenilerin Hitler'in

* "Hayrenik" Ermeni dilinde ata vatan (ana vatan) anlamına gelmektedir.

† Tseghagron adlı örgüt I. Dünya Savaşı sırasında Türklere karşı savaşan gönüllü Ermeni birliklerinin komutanlarından Karekin Nezhdeh tarafından 1934 yılında ABD'de kurulmuş, daha sonra Avrupa'ya yayılmıştır. Örgüt II. Dünya Savaşında dünyadaki tüm Ermenileri Nazilerle işbirliğine çağırarak ve savaş süresince Nazilerle işbirliği halinde faaliyet göstermiştir (Detay için bakınız: Mehmet Perinçek, İkinci Dünya Savaşında Nazi-Taşnak İşbirliği, TESAM Akademi Dergisi, Ocak-2015.2(1): 130-131-132)

1930'da Almanya'da iktidara gelmesinin ardından, çıkacak bir savaşı Almanya'nın kazanacağı değerlendirilmesini yapmaları Hitler liderliğindeki Almanya'ya destek vermelerinde etkili olmuştur.†

Ermenilerin Nazilere verdiği destek savaş yıllarında da devam etmiştir. Taşnakların Nazi Almanya'sının yanında yer almasında başrolü oynayan, Birinci Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında "Müslüman Türk Kasabı" ve "Yahudi Avcısı" olarak anılan Dro lakaplı Ermeni General Drastamat Kanayan II. Dünya Savaşı başlarında 812. Ermeni Lejyoner Taburunu kurarak Almanya saflarında harbe katılmıştır (Erdinç 2016a: 2). Dro'nun öncülüğünde 1942 yılında Varşova'nın Rembertow bölgesinde, Simferopol'de, Rostovna Donu'da, Pulawy'de ve 1943'de Orlov bölgesinin Jizdra şehrinde Ermeni lejyoner birlikleri kurulmuştur. Sadece Polonya'da kurulan Ermeni lejyoner taburlarının sayısı dokuzdur (Perinçek 2015: 136). Ermeni lejyoner birliğinin mevcudu önce 20.000 kişiye, daha sonra Fransa ve Almanya'da yaşayan diğer Ermenilerin de Alman ordusunun Doğu Lejyonu olan 19. Orduya katılmalarıyla 100.000 kişiye ulaşmış ve Dro komutasındaki Ermeni birlikleri Kırım'da, Kuzey Kafkasya'da ve Hollanda'da Alman birlikleriyle savaşa katılmıştır (Erdinç 2016a: 2, Weems 2002: 346).

Ermeni lejyoner birliğindeki askerlerin bir bölümü Almanya'nın işgal ettiği ülke topraklarında kurduğu koruma birlikleri içinde de görev yapmış, Ermeni askerler işgal edilen topraklarda yaşayan Yahudiler ile diğer istenmeyen unsurların tespitinde ve tutuklanmasında, tutuklananların daha sonra toplu olarak imhaya tabi tutuldukları toplama kamplarına nakledilmesinde ve Almanya lehine casusluk yapılmasında da kullanılmıştır. Alman üniforması içindeki Taşnaklar esir kamplarındaki Sovyet ordusunun Ermeni askerlerini ziyaret ederek onlara Almanların Ermenistan'ı Bolşeviklerden ve Türklerden kurtarma imkânı sunduğunu, açlık ve hastalıktan kurtulabilmek için Almanların safına geçmeleri gerektiğini söyleyerek esir kamplarından ajan devşirmiştir (Perinçek 2015: 138-141).

1942 yılına gelindiğinde Suren Bezzadian Paikhar tarafından kurulan Ermeni Milli Sosyalist Hareketi Hoassank ve Ermeni General Karekin Nezhdeh tarafından kurulan ırkçı Tseghagron örgütlerine mensup çok sayıda Ermeni genci Nazi SS birliklerinde ve diğer Nazi askerî birliklerinde görev yapmaktaydı. Benzer şekilde Almanya ve Fransa'da yaşayan çok sayıda Ermeni genci 58. Panzer Kolordusunda ve 19. Alman Ordusunda görev almıştır. Ermeni Taşnak liderleri ise Alman askerî istihbarat servislerinin kontrolünde Türkiye'deki ve Ortadoğu'daki Nazi istihbarat büroları ile işbirliği hâlinde faaliyet yürütmüştür.

† Samuel A. Weems günümüzde Boston Ermeni Arşivinin araştırmacılara kapalı tutulmasının sebeplerinden birinin de yukarıda örnekleri verilen Ermenilerin Nazilere verdiği desteğin ortaya çıkmasını önlemek amacıyla yönelik olduğunu ifade etmektedir (Detay için bakınız: Samuel Weems, *Secrets of a Christian Terrorist State ARMENIA*, St. John Press, Dallas 2002: 348).

1942 yılında Almanya tarafından kod adı Gertrud olan bir harekât planı hazırlanmıştır. Planda Türk-Sovyet sınırı üzerinden Sovyetlere darbe vurulmasını sağlamak üzere Almanya'nın Alman, Yunan, Bulgar ve İtalyan ordularının yanı sıra Ermenistan ve Gürcistan'dan temin edeceği 100.000 askerin de desteği ile Türkiye'yi işgal etmesi ve Türk topraklarının Ermenistan, Gürcistan, Yunanistan ve Bulgaristan arasında paylaşılması öngörülmekteydi. Birkaç kez ismi değiştirilen plan Rusların Kafkasya cephesindeki karşı taarruzu ve müttefiklerin Sicilya'ya asker çıkartması üzerine ertelenmiştir (Erdoğan 2016a: 2, Perinçek 2015: 150).

1944 Şubat'ında Rosenberg'in emriyle Birleşik Ermeni Karargâhu da kurulmuştur. Başında Vartan Sarkisyan'ın bulunduğu bu kurum, Alman Silahlı Kuvvetleri Wehrmacht ve askerî istihbaratı olan Abwehr bünyesindeki bütün Ermeni askerî ve istihbarat gruplarının faaliyetlerini koordine etmiştir. Ayrıca Ermeniler Alman askerî istihbaratının başkanı olan Amiral Canaris'in gözetiminde çalışmışlar, bu maksatla İstanbul'da teşkil edilen Kriegs Organisation Naher Osten (Ortadoğu İstihbarat Ağı Teşkilatı)'nda ajan olarak görev almışlardır. Türkiye'deki Ermenilerin Alman haber alma faaliyetleri için uygun bir kaynak haline geldikleri hususu o dönemde İngiltere'nin Ankara Büyükelçisi tarafından Londra'ya gönderilen raporlara da yansımıştır (Erdoğan 2016a: 2).

1930'lardan itibaren ve II. Dünya Savaşı boyunca Almanya'yı destekleyen Ermeniler, savaşın sonlarına doğru İngiltere ve müttefiklerinin savaşı kazanacaklarının ortaya çıkmasından sonra güçlüden yana taraf değiştirerek İngiltere ve müttefiklerini desteklemeye başlamış, Dro lakaplı Ermeni General Drastamat Kanayan ise savaş suçlusu olarak yargılanma korkusuyla Ermeni Diasporasının yardımıyla ABD'ye kaçmıştır (Erdoğan 2016a: 2). Ancak Ermenilerin söz konusu tavır değişikliği II. Dünya Savaşında Nazi ordusunda savaştıkları ve Yahudi katliâmında aktif olarak yer aldıkları gerçeğini saklamaya kâfi gelmemektedir. ABD Ermenilerinin Alman ordusunda fiilen savaştan Dro lakaplı Ermeni Generali Drastamat Kanayan adına ABD'de ve Ermenistan'da anıt mezarlar yaptırması, California'da Nazi lideri Drastamat Kanayan'ın adını taşıyan Dro Leadership Institute (Dro Liderlik Enstitüsü) adlı bir enstitü kurarak Ermeni gençlerini eğitmeleri ve Gertrud Planı Ermeni-Nazi işbirliğinin saklanması imkânsız hâle getirmektedir.

Ermenilerin Nazilerle Yahudi katliâmında yaptıkları işbirliğinin yanı sıra Türklerin suçlanması konusunda da işbirliği içinde oldukları görülmektedir. Ermeniler Hitler tarafından söylendiğini iddia ettikleri ifadeler yoluyla Türkleri suçlamakta, Alman yetkililer ve tarihçiler ise Hitler'in sözleri arasında Ermenilere ait bir ifade bulunmadığını bildikleri halde bu yalanı sürdürerek Ermeni tezlerine destek sağlamaktadır. Ermeniler, Hitler'in II. Dünya Savaşı başlatan 1 Eylül 1939'daki Polonya saldırısından bir hafta önce Obersalzberg'te Alman generallerine Alman dilinde yaptığı konuşmadaki sözlerinin İngilizce çevirisine konuşma metninde bulunmayan "Ermenilerle ilgili" ekleme yapılmıştır. Hitler konuşmasında "ölüm

kıtalarım Polonyalıları çoluk-çocuk, genç-ihtiyar ortadan kaldırma emri verdim" demiş ve Ermenilerin iddiasına göre sözlerine devamla "zaten Ermenilere yapılan katliamı kim hatırlıyor ki" ifadesini kullanmıştır. Oysa Hitler'in yaptığı konuşmanın orijinal metninde Ermenilerle ilgili böyle bir ifade yoktur (Ataöv 1984: 3-11). Nitekim savaştan sonra savaş suçlularının yargılandığı Nüremberg mahkemesi Hitler'in bu konuşma metnini USA-29 ve USA-30 biçiminde numaralayıp onaylamıştır. Ancak mahkeme tarafından onaylanan metinlerde Hitler'in sarf ettiği iddia edilen Ermenilere ait cümle yer almamaktadır (Orly Saldırısı Davası 1985: 46). Söz konusu iddia 23 Nisan 2015'te Berlin Katedrali'nde Ermeni, Süryani ve Pontus Rumları sözde soykırımını anmak için düzenlenen ayından sonra Almanya'nın 11. Cumhurbaşkanı Joachim Gauck'in yaptığı konuşmada da dile getirilmiştir. Alman Cumhurbaşkanı söz konusu konuşmasında bu konudaki iddiaları bir adım daha ileriye taşıyarak zorunlu göç sırasında Türklerin Ermenileri diri diri yaktığını ve öldürünceye kadar kovaladığını da iddia etmiştir (Bundespräsidialamt, The Speech Online:www.bundespraesident.de. 23.04.2015: 1-4)

Alman yetkililerin Hitler'in konuşmasında Ermenilere ilişkin bir ifade bulunmadığını çok iyi bildikleri halde bu tür iddiaları tekrarlayarak Ermenilere destek sağlamasının ve zorunlu göç nedeniyle Türkleri suçlamasının Nazi-Ermeni işbirliğini gizleme ve kendi işledikleri Yahudi soykırım suçuna ortak bularak Almanya üzerindeki baskıyı hafifletme çabalarından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

ALMANYA'NIN YAHUDİ SOYKIRIMINA ORTAK ARAMA ÇABALARI VE ASALA'YA DESTEĞİ

Ermeni terörünün tırmanışa geçtiği 1965 yılından sonra Türk diplomatlarının Ermeniler tarafından katledilmesine ve Türklere yönelik diğer Ermeni terör eylemlerine rağmen Almanya'nın soykırım yalanı konusunda Ermenilere hak verme politikasında bir değişiklik meydana gelmemiştir. Tersine bu dönemde Almanya'nın Ermeni soykırım iddialarını artan bir şekilde gündeme taşıdığı görülmektedir.

Almanya'nın Ermeni konusunda izlediği politika yabancılar (Türkler) politikası çerçevesinde belirlenmektedir. Ermeni sorunu ve sözde soykırım iddiası, hem Türkiye'nin Avrupa Birliği (AB)'ne girmeye ehil olmadığını, hem de Almanya'daki Türk toplumunun "ulusal azınlık" sayılamayacağını kanıtlayıcı uğraşıdır. Türk toplumunun ulusal bir azınlığa dönüşmesini önlemek amacıyla Türk ulusunun yapaylığını, mozaikliğini kanıtlamaya çalışan çevreler soykırım tezini gündemde tutmakla Alman kamuoyunun ülkedeki Türklere karşı önyargılarını perçinlemektedir. Bu durumdan daha vahimi egemen söyleme itiraz edenlerin karar mekanizmaları içinde yer almaları imkânsız hâle geldiğinden Almanya'da özellikle eğitim düzeyi yüksek Türkler arasında soykırım tezini savunanların sayısının giderek artış göstermesidir (Kılıç 2003: 217-219).

Almanlar Ermeni sorununu Yahudi soykırımı ile karşılaştırıp, Ermeni sözde soykırımının Yahudi soykırımına öncü olduğunu söylerken, Prof. Rainer Münz gibi

bazıları daha da ileri gidip gaz odalarının Türk icadı olduğunu ve Balkanlar'da etnik temizliğin Türkler tarafından başlatıldığını öne sürmektedirler. Bazı Alman yazarlar tarafından sıklıkla Talat Paşa'nın "*Ermeni sorununu Ermenileri yok ederek çözmek gerekir*" sözünü söylediği iddia edilmektedir. Ancak bu sözün sahibi Talat Paşa değil, Alman doğu bilimcisi Ewald Banse'dir (Arıkan 2006: 344). Banse 1910 yılında yayımlanan Türkiye adlı kitabında Ermenilerin sahip oldukları refaha ve geniş haklara karşın Türk'e ihanet eden güvenilmez bir azınlık olduklarını ağır ifadelerle vurguladıktan sonra, "*Ermeni sorununu ortadan kaldırmanın tek yolu Ermeni halkını ortadan kaldırmaktır*" ifadesini kullanmıştır (Kılıç 2003: 218-219).

Ermenilerin 1973'te Santa Barbara'da başlattıkları ve 1983'e kadar devam eden Türk diplomatlarına yönelik suikast ve katliamları konusunda da Almanya'nın dolaylı olarak Ermeni terörüne destek olduğu gözlenmiştir. Ermeni terör örgütü ASALA'nın Türk diplomatlarına karşı işlediği cinayetler, Alman medyasında Ermeni terörünün değil, "Ermeni sözde soykırımı" iddiasının gündeme getirilmesine vesile yapılmıştır. Musevî soykırımında Türklerin Almanlara öncülük ettikleri yalanı, Almanya'nın ünlü Ermeni uzmanı ve Ermeni Yazarlar Birliği'nin onur üyesi olan Tessa Savvidis Hofmann tarafından sıklıkla kullanılmaktadır.

Hofmann'ın bir diğer marifeti de 1980 yılında yayımlanan "*Der Völkermord an den Armeniern vor Gericht- Der Prozess Talaat Pascha (Ermeni Kırım Mahkeme Önünde-Talat Paşa Yargılaması)*" adlı kitabının kapağına yerleştirdiği resimde ortaya çıkmaktadır (Erdoğan 2016b: 47-48). Talat Paşa ile ilgili mahkeme tutanaklarının yer aldığı kitapta kullanılan ve üst üste yığılmış kurukafalardan oluşan resmin sol üst köşesine Talat Paşa'nın resmi konularak "bu masum insanları Talat Paşa katletti" imajı verilmeye çalışılmıştır. Kitabın iç kapağının arka sayfasına ise; "*Kitabın üzerindeki fotoğrafın 1916/1917 yıllarında Batı Anadolu'daki kurukafalar piramitlerini yani Türk barbarlığını gösterdiğinden hiç kuşku duyulmaz*" ifadesi yazılıdır (Taşcıoğlu 2015a: 17).

Oysa gerçek adı "*The Apotheosis of War (Savaşın Tanrılaştırılması)*" olan tablonun Ermeni göçünden 44 sene önce 1871 yılında Rus ressam Vasili Vasilyeviç Vereşçagin tarafından yapıldığı Prof. Dr. Türkkaya Ataöv tarafından ortaya çıkarılmıştır (Ataöv 1985: 16-19).

Ermenistan ve Ermeniler adlı kitabında Atatürk'ün 2 milyondan fazla Ermeni ve Rum'un katili olduğunu yazabilecek (Erdoğan 2016b: 55) kadar fanatik bir Türk düşmanı olan Hofmann da, Prof. Rainer Münz gibi hiçbir somut delil ve belgeye dayanmadan gaz odalarını ilk kez Türkler'in kullandığını öne sürmektedir.

Almanya'da soykırım iddialarını en fazla savunan ve Lepsius'un izinden giden Hofmann "*Türkiye geçmişi ile hesaplaşmalıdır*" diyerek Türkiye'yi suçlamaktadır. Diğer taraftan Tessa Savvidis Hofmann, Bernard Lewis, Heath Lowry gibi Ermeni iddialarını yalanlayan bilim adamlarını da suçlamaktadır. Türkiye karşıtı ve Ermeni yanlısı görüşleriyle tanınan Taner Akçam'ın hamiliğini de üstlenen Hofmann (Erdoğan 2016b:

55) 2-22 Kasım 2002 tarihleri arasında Ermeni sorununu Alman Meclisi'ne taşımak için imza kampanyası başlatmış ve Berlin'de "1915 Soykırım Etkinlikleri" düzenleyerek Alman kamuoyunu yanıltmaya çalışmıştır (Arıkan 2006: 344-345, Kılıç 2003: 229-231).

İmza kampanyasını yöneten Tessa Savvidis Hofmann'ın Almanya Dışişleri Bakanlığı ve BND (Federal İstihbarat Servisi) ile bağlantılı olduğu bilinmektedir. Türkiye ve Kafkaslar'da azınlık çatışmaları uzmanı olan Hofmann, aynı zamanda Türkiye'deki bazı yazarları maaşa bağlayarak Ermeni sözde soykırımı konusunda kitaplar yazdıran Hamburg Sosyal İncelemeler Enstitüsü'nün de destekçisidir. Bu enstitü, Almanya'nın Türkiye İstihbarat Masası şeflerinden Udo Steinbach'ın yönettiği ve kaynağı Alman Dışişleri Bakanlığı bütçesinden sağlanan Hamburg Doğu Enstitüsü ile birlikte Tessa Savvidis Hofmann tarafından yönlendirilmektedir (Kılıç 2003: 234).

ALMANLARIN HOLOKOSTUN ETKİLERİNİ AZALTMA ÇABALARI VE TÜRKLER ÜZERİNDEKİ BASKI POLİTİKALARI

Avrupa'da Hıristiyan Demokratların güçlenmesi ve Sosyal Demokratların oy kaybetmesi Ermeni Sorununu da etkilemiştir. Türk dostu olarak görülen Almanya'nın önceki Başbakanı Gerhard Schröder'in partisinin sürekli oy kaybetmesi ve muhafazakârların güçlenmesi Ermeni tasarılarının Alman Meclisi'ne getirilmesinde ve kabul edilmesinde etkili olmuştur. Diğer taraftan Türkiye'nin AB üyeliğini istemeyen muhafazakârların güçlenmesi ve bunu önleyemeyen liberallerin politik sebeplerle Ermeni sorununa farklı yaklaşımları da Ermeni isteklerinin kabulünü kolaylaştırmaktadır (Arıkan 2006: 353).

Almanya'nın Ermeni tezlerini desteklemesi ve Türkiye'yi soykırım yapmakla suçlamasının arka planında yatan en önemli sebeplerden biri yeni soykırım suçluları bularak kendi atalarının işlediği Namibya* ve Yahudi soykırımlarının etkilerini hafifletme ve tarihin ilk soykırımının Almanlardan önce Türkler tarafından uygulandığını kanıtlama çabasıdır.

Bir diğer neden ise Almanya'da yaşayan en büyük azınlık grubu olan Türklerin sahip olduğu vatanseverlik ve milliyetçilik duygularını baskı altında tutma ve sözde Ermeni soykırımı iddiaları yoluyla suçluluk duygusu yaratarak Türkleri Türklüklerinden utanır hâle getirmek suretiyle Alman toplumu içinde daha sessiz ve

* Almanya tarafından sömürgeleştirilen ve zengin tarım arazileri ile elmas madenlerine el konulan Güneybatı Afrika'nın Damaraland bölgesinde (Namibya) 1904-1908 yılları arasında Almanların uyguladığı katliamlarda bölgenin yerli halkları olan Herero kabilesinin %80'i, Nama kabilesinin ise %55'i Alman General Lothar von Trotha emrindeki Alman birlikleri tarafından imha edilmiştir. Katliamdan kaçabilen yerli halk ise çöle sürülüp orada susuzluktan ya da önceden zehirlenmiş içme sularını içmek zorunda bırakılmak suretiyle katledilmiştir. Erkeklerinin tamamına yakını öldürülen ve esir kamplarına alınan yerli kabilelerin kadınları ise Alman askerlerinin tecavüzüne maruz kalmıştır. 20. Asrın ilk soykırımı olarak anılan Namibya katliamı konusundaki detaylı bilgi için bakınız: Mehmet Oğuzhan Tulun, "Soykırım ve Almanya", Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), 11 Ocak 2017

uyumlu bir grup haline dönüştürme çabasıdır. Söz konusu baskılara karşı çıkan ve soykırım tezini sorgulayan bir Türk'ün ne medyada ne politikada ve ne de akademi çevrelerinde iş bulması mümkündür (Gümüş 2015: 162, Bacınoğlu 2001:199). 2001 yılında Alman Parlamentosunda milletvekili olan, 2005-2009 döneminde de Milletvekiliği yapan Almanya Türk Toplumunu Konfederasyonu eski başkanı Prof. Dr. Hakkı Keskin 2007 yılında sözde soykırımı reddettiği gerekçesiyle medyanın da baskısıyla tekrar aday yapılmamıştır.

Soykırımı reddedenlere karşı uygulanan linç politikaları Alman okullarında da uygulanmaktadır. Stuttgart'ta bir okulun 10. Sınıf öğrencisi Ezgi Ö.'nün derste öğretmen tarafından anlatılan Ermeni soykırım iddialarını reddetmesi sınıf arkadaşları tarafından "Türk nazisi" olarak yaftalanmasına neden olmuş (Gümüş 2015:163) ve öğrencinin okuldan uzaklaştırılmasında bahane olarak kullanılmıştır.

1960'larda Türk işçisini Almanya'ya davet eden ve uzun yıllar Türk işgücünden yararlanan Almanya özellikle 1980'lerden itibaren Türk işçilerinin geri dönüşlerini özendirici politikalar izlemeye başlamış, 2007 yılından itibaren ise göçmen mevzuatında yaptığı bazı değişikliklerle Almanya'da yaşayan Türkleri asimile etme politikalarına yönelmiştir. Almanya'da yaşayan Türkler 18 yaşına geldikten sonra ya Alman ya da Türk vatandaşlığına seçmek zorunda bırakılmakta, Alman vatandaşlığına seçenler ise Türk vatandaşlığından çıkarılmaktadır (Şahin 2010: 53). Bu suretle Almanya bu ülkede doğan 3. Kuşak Türkleri çok daha kolay asimile etme imkânlarına sahip olmaktadır. Alman vatandaşlığına seçen Türkler ise zaten yeterli bilgiye sahip olmadıkları Ermeni meselesi konusunda Alman eğitim sisteminde aldıkları bilgiyle yetinmekte ve Alman devletinin baskılarından da çekinerek Türkiye'nin Ermeni meselesi konusundaki tezlerini savunmamaktadır. Okullarda kendi aralarında bile Türkçe konuşmalarına izin verilmeyen Türk öğrenciler, birçok eyalette Türkçe derslerinin de kaldırılmasıyla (Şahin 2010: 90-91) Türklükten büyük ölçüde koparılmakta ve haksız şekilde sözde Ermeni soykırımıyla suçlanan Türk gençleri suçluluk ve aşağılık duygusu altında ezilerek Almanya'nın suçlamalarını daha kolay kabul eder hâle getirilmektedir.

SÖZDE ERMENİ SOYKIRIM İDDİALARININ ALMAN DERS KİTAPLARINA ALINMASI

Almanya soykırım iddialarına çeşitli eyaletlerde okutulan ders kitaplarında da yer vermektedir. Almanya'da ilk kez 2002 yılında Brandenburg Eyaletinde eyaletin Eğitim Eski Bakanı Steffen Reiche tarafından okul kitaplarında sözde Ermeni soykırımı ders müfredatına konmuş ve takip eden süreçte diğer eyaletlerde de sözde Ermeni soykırımı ders müfredatına alınmıştır (Arıkan 2006: 347).

Diğer yandan Alman hükümetlerinin Almanya'da yaşayan Türkler hakkında aldıkları bu ve benzeri kararlardan önce Avrupa'da ve özellikle Almanya'da Ermeni Diaspora faaliyetlerinin de hareketlenmeye başladığı görülmektedir. Bu kapsamda

Alman basınına yansıyan sözde Ermeni soykırımı ibaresinin ders kitaplarından çıkarılması, Almanya Ermeniler Merkezi Kurulu organizatörlüğünde faaliyet gösteren Diaspora Ermenilerini adeta ayağa kaldırmıştır. Dr. Raffi Bedikyan başkanlığındaki Almanya Ermenileri Merkezi Kurulu Türkiye'nin AB' ye tam üyelik müzakereleri öncesinde Ermeni-Alman kültürel ilişkilerinin geliştirilmesi ve sözde Ermeni soykırımının tüm Avrupa'da tanınmasına yönelik olarak Almanya'nın Dinslaken kentinde 17-19 Aralık 2004 tarihlerinde Uluslararası Ermeni Gençlik Konferansı düzenlemiştir (Arıkan 2006: 346, ERAREN 2005). Alman Devleti'nin söz konusu konferansın kendi topraklarında düzenlenmesine izin vermesi ve toplantıya ev sahipliği yapması Ermeni iddialarına destek olduğunu saklamaya bile gerek duymadığını göstermesi açısından önem taşımaktadır.

Berlin Göç ve Uyum Dairesi ise 13 Haziran'da sözde Ermeni soykırımını anlatan bir kitabın dağıtımına başlamıştır. 1,5 milyon Ermeni'nin sistematik bir şekilde yok edildiğini öne süren kitap yayın tarihinden yaklaşık iki ay önce basılmış, ancak Berlin Eyalet Başbakanı Wowereit'in Türkiye ziyareti nedeniyle kitabın dağıtımı ertelenmiştir. Berlin Senatosu'na bağlı Göç ve Uyum Dairesi tarafından Berlin'de yaşayan göçmen kültürlerini tanıtmak için hazırlanan "Ermeniler ve Berlin-Berlin'deki Ermeniler" adlı kitapta baştan sona kadar sözde soykırım anlatılmaktadır. Ermeni Diasporasının bilinen iddialarının yer aldığı kitapta Osmanlı, Jön Türkler ve Talat Paşa katil ilan edilerek "1,5 milyon Ermeni'nin bilerek ve sistematik bir şekilde yok edildiği ve bunun Ermeni halkının soykırımı uğradığının en somut belgesi olduğu" ifadesi yer almaktadır. Alman yazar Tessa Savvidis Hofmann'ın önderliğinde hazırlanan 104 sayfalık bu kitapta Türklerin Ermenileri göçe zorladığı, katlettiği, bazı Ermeni illerinin Türk şehirlerine dönüştürüldüğü ve katledilen Ermenilerin açılan toplu mezarlara gömüldüğü iddialarını kanıtlamak amacıyla (Arıkan 2006: 348, Ulun/Selçuk 2005) birtakım resimler kullanılmıştır. Ermenilerin sahte belge ve resim üretme konusundaki sabıkaları kaynağı belirtilmeyen resimlerin gerçekliği konusunda şüphe uyandırmaktadır.

ALMAN PARLAMENTOSUNUN SÖZDE ERMENİ SOYKIRIM KARARLARI

Almanya Federal Meclisi Nisan 2001'de Dilekçe Komisyonu'nun "sözde Ermeni soykırımının" tanınması için karar önerisini yıldırım hızıyla görüşmüş ve Dışişleri Bakanlığı'na havale edilmesini kararlaştırmıştır. Alman Federal Meclisine gelen Ermeniler ile ilgili metinde; "Dünyada ilk soykırım fiilinin Türkler tarafından işlendiği" ve "Lozan Antlaşması öncesinde 5 milyon Hıristiyan'ın Türkler tarafından katledildiği" iddiaları yer almıştır. Metinde yer alan "Türkiye'nin soykırımı kabul ederek AB'ye üye olabilmesi" şartını taşıyan istekler ABD Temsilciler Meclisine gelen Ermeni tasarılarıyla büyük benzerlik içermektedir (Arıkan 2006: 345-346, Kılıç 2003: 234-235). Bu durum dış ülkelerdeki Ermeni lobilerinin ve Ermeni Diasporasının

eşgüdüm içinde hareket ettiklerini ve birbirinin kopyası olan soykırım yasa tasarılarını farklı ülkelerin parlamentolarına taşıdıklarını göstermektedir.

Almanya Federal Parlamentosu 16 Haziran 2005 tarihinde sözde Ermeni soykırım iddiaları konusunda büyük ölçüde papaz Lepsius'un* düzmece iddialarına dayanan yeni bir karar daha kabul etmiştir. Karar İttihat ve Terakki yönetimini, Ermenileri imha etmek amacıyla sürgün yapmakla ve kitlesel katliâm uygulamakla, Osmanlı Devleti'ni ise soykırımla suçlamaktadır. Gerekçesi ile birlikte 4 sayfalık bir metin olan bu karar, asılsız ve mesnetsiz suçlamalarla doludur (Elekdağ 2005, Arıkan 2006: 348). Kararın gerekçe bölümünde hiçbir yargı kararına dayanmadan subjektif kaynaklarla bu sonuca varıldığı görülmektedir.

Almanya Parlamentosu'nun kararı papaz Lepsius'un gizli raporuna, Lepsius'un raporu ise Amerikan misyonerlerinin uyduruk rapor ve hatıralarına dayanmaktadır. "Büyükelçi Morgenthau'nun Öyküsünün Perde Arkası" adlı eserinde; ABD'nin İstanbul Büyükelçisi Morgenthau'un Lepsius'un Gizli Raporu'nu temel alarak kaleme aldığı raporunun tamamen yalan ve uydurmalara dayandığını anlatan Amerikalı tarihçi Heath Lowry; eserinde papaz Lepsius'un 31 Temmuz 1915'te Morgenthau'yu ziyaret ettiğini ve zorunlu göçe son vermek için dünya çapında bir protesto hareketi başlatılmasını önerdiğini bildirmektedir. Lepsius, Gizli Rapor'unu yazarken Amerikan Büyükelçisinden aldığı misyoner raporlarını kullanmıştır. Lowry'nin araştırmaları Büyükelçi Morgenthau'un aynı belgeleri 1916 yılında yayınlanan İngiliz Mavi Kitabı'nın editörü Viscount Bryce'a da verdiğini göstermektedir. (Elekdağ 2005, Arıkan 2006: 349-350). Yani "Mavi Kitap" ve Lepsius'un eseri aynı kaynaklar kullanılarak kaleme alınmıştır.

Diğer yandan Büyükelçi Morgenthau'nun raporları kendi tespitlerine değil, tercümanı Arşak Şimavonyan ile kâtabi Agop Andonyan tarafından kaleme alınan ve hayal mahsulü olayları olmuş gibi gösteren düzmece raporlara dayanmaktadır. "Ambassador Morgenthau's Story" adıyla basılan ve Ermeniler tarafından hâlen soykırım delili olarak kullanılmaya devam edilen kitapta yazılanlar ile Morgenthau'nun

---

* Fanatik bir Türk düşmanı olan ve bir halı tüccarı kılığında Anadolu'ya girerek Osmanlı Ermenileri arasında misyonerlik faaliyetlerinde bulunan Alman Protestan papaz Johannes Lepsius Ermeniler hakkında dört kitap ve bir rapor kaleme almıştır. Özellikle 1897'de Berlin'de basılan "Ermenistan ve Avrupa, Hristiyan Devletlere Karşı Suç Duyurusu, Hristiyan Almanya'ya Çağrı" adlı kitabında, Türkiye ve Türkler hakkında oldukça ağır ithamlarda ve iftiralarda bulunan Lepsius'un kitabı hakkında, gazeteci yazar Hans Barth, "Papaz Lepsius'un pespaye romanı" ifadesini kullanmaktadır (Detay için bakınız: Ömer Lütfi TAŞCIOĞLU, Almanya'nın Osmanlı Devleti Dönemindeki Ermeni Politikaları, Gazi Türkiyat, Bahar 2016/19, Ankara, s.192-193-194, Selami KILIÇ, "Ermeni Dostu Olarak Tanınan Bir Alman Din Adamı Dr. Johannes Lepsius", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, XVII, Kasım 2001, Sayı: 51'den ayrı basım, s. 585-601). Johannes Lepsius'un Türklere karşı duyduğu kin ve düşmanlığın oluşumunda misyoneri olduğu Protestan mezhebinin kurucusu Martin Luther'in 1520'li yıllarda kiliselerde söylediği "Tanrım, beni ve tüm inananları Şeytan'dan ve Türklerden koru" şeklindeki yakarışının da etkileri olduğu değerlendirilmektedir.

kendi tuttuğu “Günlük Hatıra Defteri” karşılaştırılınca kitapta yer alan saptırmalar ve sahtecilik açıkça ortaya çıkmaktadır (Aya 2013: 11-182, Lowry 2001).

Ermenilerin ve Almanya gibi ülkelerin soykırım iddialarının kaynağı olan Morganthau belgelerindeki saptırmalar ve sahtecilik Türk tarihçilerin yanı sıra yabancı tarihçilerin eserlerinde de açıkça ortaya konulduğu halde Almanya'nın bu belgeler üzerinden Ermeni tezlerini savunmaya çalışması Türkiye'nin ulusal çıkarlarından taviz vermesini sağlamak ve Almanya'da yaşamını sürdüren Türk vatandaşlarını baskı altına alarak etkisizleştirmek hedefleriyle açıklanabilecek bir durumdur.

Alman Parlamentosunun Ermeni soykırımı iddialarına ilişkin son kararı 2016 yılında alınmış ve Alman Hristiyan Demokrat Birlik Partisi(CDU/CSU), Alman Sosyal Demokrat Partisi (SPD) ve Yeşiller Partisi tarafından sunulan yeni bir Ermeni tasarısı Alman parlamentosu tarafından 2 Haziran 2016'da kabul edilmiştir.

Kararda; “101 yıl önce yaşanan Ermeni zorunlu göçünde Ermeni, Süryani ve Keldanilerin sürgün ve katliâm mağduru oldukları, 24 Nisan 1915'te İstanbul'da bir milyonu aşkın etnik Ermeni'nin planlı tehcir ve yok ediliş sürecinin başladığı ve bu insanların kaderinin kitlesel inha, etnik temizlik, tehcir ve soykırımlar tarihi açısından örnek teşkil ettiği öne sürülerek dönemin Alman yönetiminin insanlığa karşı suç eylemi niteliğindeki bu göçü engellememesinden dolayı üzüntü duyulduğu, Türkiye'nin de işlediği suçu kabul etmesi, Ermenilerle barışması, 2009 yılında Ermenistan'la imzaladığı protokolü onaylaması ve Ermenistan sınırını açması gerektiği, Almanya'nın okul, üniversite ve siyaset eğitiminin içerisinde müfredat ve ders kitaplarına 20. yüzyılın etnik çatışmalar tarihiyle yüzleşme çerçevesinde Ermenilerin tehciri ve yok edilmesini de dahil etme ve gelecek kuşaklara aktarma görevi bulunduğu ve bu noktada özellikle eyaletlere önemli bir rol düştüğü” ifadeleri yer almıştır.

Alman Parlamentosunda kabul edilen karar incelendiğinde birçok bilgi hatası ve maksatlı yanıltmalar içerdiği görülmektedir. Parlamento kararında zorunlu göç kararının alınmasına neden olan olaylardan hiç bahsedilmemesi ve sanki Ermeniler durup dururken sevk ve iskân kararı alınmış gibi bir izlenim yaratılması dikkat çekicidir. I. Dünya Savaşı döneminde Osmanlı Devleti sekiz ayrı cephede savaşırken Ermenilerin çıkardığı isyanlar devleti zayıf düşürmüştü, Osmanlı orduları bir yandan bu cephelerde savaşırken, diğer yandan cephe gerisine de asayiş için kuvvet ayırmak zorunda kalmıştır. Ermeniler isyan çıkardıkları bölgelerde çeteler oluşturarak erkekleri askerde olan kadınları, yaşlıları ve çocukları ağır işkencelerle katletmişlerdir. Katliâmın gerçekleştiği bölgelerde Türklere ait çok sayıda toplu mezar bulunmuştur. Ermeniler katliâmın yanı sıra Osmanlı Ordusu'na zarar verecek pek çok girişimde bulunmuşlardır. Silahaltında olanlar silahları ile birlikte Osmanlı Ordusu'ndan firar ederek düşman ordularının saflarına katılmış, düşman orduları lehine casusluk yapmışlar ve Ermeni fırıncılar yaptıkları ekmeklerle Osmanlı askerlerini

zehirlemişlerdir[§]. Osmanlı Devleti yapılan tüm ikazlara rağmen Ermenilerin isyana ve sivil halkı katletmeye devam etmesi ve askerî harekâtı sekteye uğratarak orduyu geri bölge emniyeti için kuvvet ayırmak zorunda bırakması üzerine isyancı Ermenilerin savaş alanlarından çıkartılarak savaş yaşanmayan bölgelere nakledilmesi kararını almak zorunda kalmıştır. Diğer yandan sevk ve iskân kanununun çıkartılmasından önce göç uygulamasının yapıldığı Anadolu coğrafyasında yaşayan Ermeni sayısı 736.000 kişi olup bunlardan bir bölümü kendi istekleriyle başka ülkelere göç etmiş, bir bölümü ise göçten kurtulmak için din değiştirerek Müslüman olmuştur. Göçe tabi tutulan Ermenilerin sayısı 438.758 (Halaçoğlu 2001: 72-77) olup, söz konusu rakam Kemal Çiçek tarafından 450.000-500.000 kadar olarak verilmektedir (Çiçek 2005: 247-248-249). Bunlardan 382.148'inin (%87'sinin) göç yerlerine vardıkları Amerikan arşiv belgelerinde kayıtlıdır (Bakar 2009: 105-106).

Halep'teki Amerikan konsolosu Jackson da 3 Şubat 1916 tarihli sürgün edilenler listesinde 486.000 Ermeni'nin bulunduğunu, 8 Şubat 1916 tarihli raporunda ise göç bölgesinde 500.000 civarında sürgün Ermeni bulunduğunu rapor etmiştir (Özdemir vd. 2004: 75). Söz konusu raporlar göç ettirilen Ermenilerin büyük bölümünün göç yerlerine ulaştığını göstermektedir.

Osmanlı Devleti'nin göç kabilelerine jandarmalardan teşkil edilen emniyet müfrezeleri refakat ettirmesine rağmen kabilelere bazı bölgelerde eşkıyalar tarafından yapılan saldırılar sonucunda toplam olarak 9.500 kadar Ermeni yaşamını yitirmiştir (Halaçoğlu 2001: 77). Ayrıca yollarda açlıktan da ölümler olduğu (Halaçoğlu, 2001: 77), bunun dışında göç ettirilen Ermenilerden 25.000-30.000 kadarının Osmanlı askerleri ve halkında da önemli kayıplara neden olan tifo, dizanteri gibi hastalıklardan öldüğü tahmin edilmektedir. Osmanlı arşiv belgelerine göre eşkıya saldırıları, açlık ve salgın hastalıklar nedeniyle göç yerlerine ulaşmadan hayatını kaybeden Ermenilerin sayısı 56.610'dur (Halaçoğlu 2001: 77). Buna karşılık Rus istilası ve Ermeni katliamları nedeniyle hayatını kaybeden Türk ve Müslümanların sayısı 1.931.132 kişidir (Taşcıoğlu 2015b: 347). Bu rakam Justin McCarthy tarafından 1.602.132* olarak belirlenmiştir (McCarthy 1995: 273).

Ayrıca Ermeni katliâmından kurtulabilmek için 1.604.000 Türk ve Müslüman topraklarını terk etmek zorunda kalmış ve bunlardan 1.000.000'u yol şartları ve Ermeni saldırıları sonucu hayatını kaybetmiştir (Öğün 2004: 276-279). Ancak Almanya'nın kararında Türk kayıplarından hiç söz edilmemektedir. Göç sırasında Osmanlı Devleti'nin göç kabilelerine jandarmalardan teşkil edilen emniyet müfrezeleri refakat ettirmesine rağmen kabilelere bazı bölgelerde eşkıyalar tarafından yapılan saldırılar sonucunda yaşamını yitiren Ermeniler nedeniyle Osmanlı Devleti'nin suçlanamayacağı Birleşmiş Milletler (BM) Mülteciler Komisyonu Başkanı Fridtjof

[§] Ermeni Komitelerinin Amaçları ve İhtilal Hareketleri, Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etütler Başkanlığı Yayınları, Ankara 2003, s. 164.

* Bu rakamın 1.189.132'si Anadolu'da, 413.000'i Kafkaslar'da katledilen Türklerin sayısıdır

Nansen'in 21 Eylül 1929'da Milletler Cemiyeti'ne sunduğu raporda da kayıtlıdır (Cemiyet-i Akvam Gazetesi 21 Eylül 1929). Göç ettirilen Ermeniler için alınan insani tedbirler ise ayrı bir makale konusu olacak kapsama sahiptir. Buna rağmen Alman Parlamentosunun Ermeni zorunlu göçü nedeniyle Türklerin insanlığa karşı suç işlediğini öne süren bir karar almasının hiçbir hukuki gerekçesi yoktur ve karar siyasidir.

ALMAN PARLAMENTO KARARLARININ ALMAN ULUSAL HUKUKU VE ULUSLARARASI HUKUK AÇISINDAN İNCELENMESİ

Ermeniler için zorunlu göç kararının alındığı dönemde mevcut ülkelerin ceza hukuklarına bakıldığında Almanya başta olmak üzere bunların tamamının ceza hukukunda Ermenilerin işledikleri fiillerin vatana ihanet kapsamında yer aldığı ve bu suç için birçok ülkenin idam cezası öngördüğü görülmektedir. Nitekim 1871 tarihli Almanya Ceza Kanunu'nun 81-93. maddelerinde; ülkenin tamamını veya bir kısmını kuvvet kullanarak yabancı devlet hakimiyetine sokmak, ülkenin bir kısmını bölerek Almanya'dan bağımsız bir devlet ya da Almanya'ya bağımlı özerk bir yönetim kurmak, bir devleti Almanya ile savaşa kışkırtmak, düşmana yardım etmek, casusluk ve savaşa Alman ordusu aleyhine çalışmalar yapmak vatana ihanet kapsamında kabul edilmiştir. Üstelik Alman Ceza Hukuku söz konusu fiiller teşebbüs halinde kalsa dahi cezayı öngörmektedir. (Ünal 2011: 87-88, Steen 1928: 24). Ermeniler zorunlu göç kararı öncesinde Almanya Ceza Kanununun 81-93. Maddeleri arasında sayılan fiillerin tamamını işlemişlerdir.

Diğer yandan Alman Parlamentosunun kararları uluslararası hukuk kurallarını da açıkça ihlal eder mahiyettedir. Bu kurallardan ilki hukukun geriye doğru işlemeyeceği prensibidir. 9 Aralık 1948 tarihli BM Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi 20 ülkenin onaylamasının ardından 12 Ocak 1951'de yürürlüğe girmiştir. Bir fiilin soykırım olarak nitelendirilebilmesi ve yargılanabilmesi ancak BM. Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin yürürlüğe girdiği tarihten sonraki fiiller için söz konusu olabilir.

Alman parlamentosunun kararlarının hukuken geçersiz olduğunu kanıtlayan bir diğer kural BM Soykırım Sözleşmesine göre herhangi bir fiilin soykırım olup olmadığına karar verme yetkisinin sadece soykırım fiilinin işlendiği iddia edilen ülke mahkemeleri ile tarafların karar yetkisini kabulü halinde Uluslararası Ceza Mahkemelerine tanınmış olması hususudur. Bu konuda başka hiçbir makam ya da kuruluşun karar verme yetkisi bulunmamaktadır. (UN General Assembly Resolution 260 A (III) of 9 December 1948 Article VI).

İngiltere İstanbul'u işgal ettikten sonra 1919'da "Ermeni katliâmı" yaptıkları iddiasıyla dönemin bir kısım yöneticileri ile İttihatçılarını Malta'ya sürmüş, uluslararası bir mahkeme kurmuş, başına da İngiliz Kraliyet Başsavcısı Woods getirilmiştir. Savcı,

Osmanlı, İngiltere, ABD, Mısır ve Irak arşivlerini iki yıl araştırdıktan sonra, katliâm yapıldığını dair herhangi bir delil bulamadığı için 29 Temmuz 1921'de takipsizlik kararı vermiştir (Gürkan 2014: 89-91).

BM Soykırım Sözleşmesinin kabulünden sonraki süreçte Ermeniler ve onları destekleyen ülkeler tarafından açılan hukuk davalarında da Ermeni soykırım iddialarının hukuken geçersiz olduğu mahkeme kararlarıyla hükme bağlanmıştır. Bu kapsamda Fransa'daki bir Ermeni Derneği, "Avrupa Parlamentosu (AP) Türkiye'nin soykırım yaptığına ilişkin bir karar aldığına göre, Türkiye'nin AB adaylık statüsü dondurulmalıdır" iddiasıyla Avrupa Adalet Divanı(AAD)'nda dava açmış, Divan 17 Aralık 2003 tarihli kararında; "AP'nun 1987 yılında aldığı Ermeni soykırımı ile ilgili kararın siyasi olduğunu, bunun hukuki alanda hiçbir geçerliliği olmadığını" hükme bağlamıştır (<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=de>). 16 Ocak 2004'de temyize verilen davayı 29 Ekim 2004 tarihinde karara bağlayan AAD'nın dördüncü dairesi davacının temyiz isteğini reddetmiş, böylece AP'nun Ermeni soykırımı ile ilgili kararının hukuken geçersiz olduğu AAD tarafından da tescil edilmiştir (29 October 2004, Case: C-18/04 P).

Uluslararası Adalet Divanı (UAD) ise Hırvatistan'ın, 1999 yılında Yugoslavya Federal Cumhuriyeti aleyhine açılan davada verdiği 3 Şubat 2015 tarihli kararında; "...bir gruba mensup kişileri buldukları yerden başka bir yere zor kullanarak da olsa, tehcir etmenin soykırım sayılamayacağına" hükmetmiştir (<http://www.icj-cij.org/docket/files/118/18422.pdf>). Esasen tehcirin ve zorla göç ettirmenin; soykırım sözleşmesinde bu suçu oluşturan eylemler arasında yer almadığı (Curat 2006: 256) hususu UAD kararı öncesinde de uluslararası hukukçular tarafından birçok kez dile getirilmiştir.

Bu konudaki en önemli karar ise AİHM Büyük Kurulu'nun kararıdır. AİHM Büyük Kurulu, Perinçek-İsviçre davasında verdiği 15.10.2015 tarihli kararda; "1915'te yaşanan Ermeni zorunlu göçünün uluslararası hukuka göre soykırım olarak nitelendirilemeyeceğini ve fiilin işlendiği ülkenin yerel mahkemeleri ile Uluslar arası Ceza Mahkemeleri dışında hiçbir kurum ve kuruluşun bu konuda karar alma yetkisinin bulunmadığını" hükme bağlamıştır (<http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home/Grand Chamber Judgment Concerning Switzerland>) (15.10.2015).

Bütün bu mahkeme kararlarına rağmen Alman Parlamentosunun Türkiye'yi soykırımla suçlayan bir karar tasarısını görüşmeye başlaması üzerine Türkiye'de ve Almanya'daki birçok kuruluş ve dernek Alman Parlamentosuna, Parlamentoda görüşülen tasarının hukuksuzluğuna vurgu yapan yazılar göndermiş ve davalar açmıştır.

Bunlardan 532 akademisyen ve aydın adına Birlikte Türk Milletiyiz (BTM) Hareketi 27 Mayıs 2016 tarihinde Alman Parlamentosuna, Alman Siyasi Partilerine ve

Alman milletvekillerine yukarıda belirtilen hukuksuzluklara vurgu yapan birer yazı göndererek tasarının geri çekilmesini talep etmiştir.

Ayrıca Fanatik Ermeni Yalanlarıyla Mücadele (FEYM) Platformu ile 114 eski CHP milletvekili benzer gerekçelerle Alman Parlamentelere birer mektup göndermiş ve karar tasarısının geri çekilmesi talebinde bulunmuştur. Ancak Alman Parlamentelerin büyük çoğunluğu bu mektuplara cevap dahi vermemiş, cevap verenler ise tasarıya evet oyu vereceklerini bildirmiştir.

Türkiye Barolar Birliği Başkanı da Alman Barolar Birliği Başkanına Alman Parlamentosuna sunulan karar tasarısının hukuken sakatlığını ortaya koyan ve tasarının geri çekilmesi konusunda desteğini talep eden bir mektup göndermiş ve özellikle tasarının 4. maddesinde yer alan “Ermeni soykırımının” Alman eğitim müfredatına girmesine ilişkin maddenin düşman nesiller yetişmesine neden olacağı uyarısında bulunmuştur.

Benzer şekilde 2003’ten bu yana Hristiyan Demokrat Parti CDU’nun Neumünster Meclis Üyesi olarak görev yapan Refik Mor; Alman Anayasa’sının 103. Maddesinin 2. Paragrafı ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 7. Maddesine göre “Kanunsuz ceza verilemeyeceği” ve “hiç kimsenin, olayın işlendiği zaman zarfında yürürlükte bulunan, iç hukuk veya uluslararası hukuka göre suç sayılmayan eyleminden veya ihmalden dolayı, cezalandırılmayacağı” hükümleri gereğince, ayrıca Almanya Anayasası’nın 103. Maddesinin 2. Bendine göre, kanun koyucunun hakimlik veya polislik yapma yetkisini kullanmalarının yasak olduğunu ve Alman Ceza Kanununun 187. Maddesine göre başkası hakkında işlemediği bir suçtan dolayı iftirada bulunanlar için 5 yıl hapis cezası öngörüldüğünü hatırlatarak karar tasarısını hazırlayan ve evet oyu kullanan Alman milletvekilleri hakkında suç duyurusunda bulunmuştur.

Bütün bu uyarı ve tepkilere rağmen Alman Parlamentosunda oylanan karar tasarısı kabul edilmiş, Türk hükümetinin tepkisini azaltmaya çalışan Alman Başbakanı Merkel tasarırı önlemek yerine oylamaya katılmamayı tercih etmiştir.

Türkiye tarafından karara ilk tepki Başbakan Yardımcısı ve hükümet sözcüsü Numan Kurtulmuş’tan gelmiş ve Kurtulmuş, “Türkiye gereken cevabı verecek. Karar yok hükmündedir” ifadesini kullanmıştır. Dışişleri Bakanı Mevlut Çavuşoğlu ise “Kendi tarihindeki karanlık sayfaları kapatmanın yolu sorumsuz ve mesnetsiz Meclis kararlarıyla başka ülkelerin tarihini karalamak değildir” sözleriyle karara tepki göstermiştir. Başbakan Binali Yıldırım da kararı kınarken, “Bu karar hatalı bir karardır. Türk milletinin geçmişi bellidir. Bu millet, geçmişiyle övünen bir millettir. Bizim geçmişimizde yüz kızartacak, başımızı öne eğdirecek hiçbir olay yoktur” ifadesini kullanmış ve Türkiye’nin Almanya Büyükelçisi Hüseyin Avni Karşlıoğlu’nun istişarede bulunmak üzere geri çağırıldığını açıklamıştır.

Alman Parlamentosunun aldığı karara Alman asıllı milletvekillerinin yanı sıra Yeşiller Partisi Eş Genel Başkanı Cem Özdemir başta olmak üzere 11 “Türk”

milletvekilinin de evet oyu kullanarak destek olması Türk milletini ve yurtdışında yaşayan yurttaşlarımızı rencide etmiş ve Hukuki Mücadele Derneği Başkanı Avukat Oğuzhan Buhur, "1915" tasarısının yasalaşması yönünde oy kullanan 11 "Türk" asıllı Alman milletvekili hakkında 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 301. Maddesi kapsamında soruşturma açılması istemiyle 6 Haziran 2016'da suç duyurusunda bulunmuştur (Sabah 06.06.2016: Almanya'daki-11-turk-vekile-suc-duyurusu).

Ankara Barosu avukatlarından Melih Akkurt ise "Almanya Parlamentosu'nun sözde soykırım kararında normal bir kanun çıkarma yolunu bile izlemediğini, komisyon kurup araştırma dahi yapılmadan, deliller ve diğer konularda hiçbir çalışma yapılmadan, Türkiye ve Türklere en küçük bir değerlendirme ve savunma alınmadan ve Türkiye ve Türklere herhangi bir itiraz yolu veya delil sürme yolu açılmadan karar alındığını, bu durumun BM İnsan Hakları Bildirgesi'nin 11'inci Maddesi'ne aykırı olduğunu" belirterek Alman Parlamentosunun kararının iptali amacıyla Alman Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunmuştur.

Akkurt dilekçesinde "Alman Parlamentosunun kararının aynı zamanda Ermeni toplumunu üstün tuttuğunu ve bu durumun BM'nin ırk ayrımcılığının önlenmesi kararlarına da aykırı olduğunu" belirtmiştir.

Aynı kapsamda 2005- 2009 döneminde Alman Meclisi Bundestag ve Avrupa Parlamenterler Konseyi üyesi olarak görev yapan ve Almanya Türk Toplumu TGD Kurucu Genel Başkanı olan Prof. Hakkı Keskin, Vatan Partisi Avrupa Temsilcisi Beyhan Yıldırım ve Avrupa Yürütme Kurulu Üyesi Dr. Murat Burhanoğlu ile Türkiye Gençlik Birliği Almanya Genel Sekreteri Meram Tosun Bundestag Kararı'nın Alman Anayasası'na ve uluslararası hukuka aykırı olduğunu gerekçeleriyle Alman Anayasa Mahkemesine ayrı ayrı başvurularında bulunarak dava açmışlardır. Dava dilekçelerinde Alman Meclisi Başkanı Prof. Norbert Lammert'in 2 Haziran 2016 tarihli Meclis oturumunda, "Meclislerin soykırım kararı alma konusundaki yetkisizliklerini" anlatan açıklaması hatırlatılmış, ayrıca Berlin Eyaleti Eski İçişleri Bakanı Dr. Ehrhart Körting'in oylamadan bir gün önce Tagesspiegel'de yayımlanan makalesinde yer alan "Der Antrag ist antitürkisch und gefährdet den Inneren Frieden in Deutschland" (Önerge Türk karşıtıdır ve Almanya'nın iç barışını tehdit ediyor) cümlesi de hatırlatılarak kararın iptali talep edilmiştir (Körting, Tagesspiegel 1 Haziran 2016).

Almanya Parlamentosunun kararının gerek Almanya Anayasasına gerekse BM Soykırım Sözleşmesine ve AİHM Büyük Kurulu'nun kararına aykırı olduğu açıkça görüldüğü halde Alman Anayasa Mahkemesi 19 Aralık 2016 tarihli kararında Almanya Parlamentosunun kararının iptali amacıyla açılan davaları reddetmiştir (The Associated Press, German, Court Rejects Suits Against Armenian "Genocide" Vote, Dec 19, 2016).

Alman Anayasa Mahkemesi'ne Alman Parlamentosu'nun kararının iptali için başvuran ve başvurusu reddedilen Ankara Barosu Avukatlarından Melih Akkurt söz konusu ret kararını AİHM'ne taşımıştır. Ancak Avukat Akkurt'un başvurusunu

inceleyen AİHM 13 Temmuz 2017 tarihli kararında sözleşme veya protokollerde belirtilen hak ve özgürlüklerin herhangi bir şekilde ihlal edildiğini tespit edemediği gerekçesiyle davacının başvurusunu reddetmiştir (ECHR-LTur11.00R, AMU/IDFge, 13.07.2017).

Diğer yandan Almanya'nın dava sürecinde Ermenilere verdiği destek artarak devam etmiştir. Alman Dışişleri Bakanlığı girişimiyle İstanbul'daki Alman Konsoloslukunda Ermeni soykırımına ithafen Dresden Senfoni Orkestrası tarafından 13 Kasım 2016'da Aghet (Ağıt/Felaket) adlı bir konser verilmesi planlanmış, ancak Türkiye'nin tepkileri üzerine konser iptal edilmiştir. AB ve Alman Dışişleri Bakanlığı tarafından finanse edilen proje üzerine Türkiye, "Ağıt"ı desteklediği için AB'nin "Yaratıcı Avrupa Programı"ndan çıkmıştır. Dönemin Alman Dışişleri Bakanı olan ve daha sonra Cumhurbaşkanı makamına gelen Frank-Walter Steinmeier'in projeyi savunurken sarf ettiği *"Bu proje dinleyiciye nefret dünyasını terk etmeyi öneriyor. İnanıyorum ki, yalnız başkalarının hayalleri ve travmaları ile tanışan kişiler parlak bir geleceğin yaratılmasını güçlendirirler"* ifadesi Almanya'nın Türk milletine soykırım işlediğini kabul ettirmeye çalıştığını ve bunun tescilini de Türk topraklarında gerçekleştirerek Türk milletini kendi vatan topraklarında kendine iftirada bulunmaya ve işlemediği bir suçlu kabul etmeye zorladığını göstermektedir.

Almanya'nın Ermenilere destek veren bir diğer faaliyeti de Alman Vakıfları üzerinden gerçekleştirilmiştir. Alman Konrad Adenauer Vakfı, 28 Ekim 2016'da yapılan resmi bir törenle Erivan'de şube açmıştır. Ermenistan Meclisi Başkan Vekili Hermine Naghdalyan ile Ermeni milletvekilleri Ruzanna Muradyan, Artak Zakaryan, Artak Davtyan ve Karen Avagyan'ın katıldığı açılış töreninde bir konuşma yapan Ermeni soykırımı önergesini kaleme alan Alman milletvekili Albert Weiler, söz konusu şubenin, son aylarda yoğun biçimde gelişen Ermeni -Alman işbirliği açısından çok önemli bir adım olduğunu belirtmiştir (<https://armenpress.am/eng/news/KonradAdenauerstiftungnewbranchopensinyerevanarmenia.html>, 29 October 2016). Söz konusu faaliyetler Almanya'nın Ermenilere verdiği desteğin önümüzdeki süreçte de artarak devam edeceğini göstermektedir.

Almanya son dönemde Ermenilere verdiği desteği akademik çalışmalar kapsamında yürütmek suretiyle faaliyetlerine bilimsel bir görüntü vermeye çalışmaktadır. Bu kapsamda Ermeni-Türk Çalışmaları Çalıştay'larının (Workshop on Armenian Turkish Scholarship – WATS) sonuncusu "Geçmişte ve Bugün Avrupa'nın Ermeni Soykırımına Yaklaşımı" başlığı altında 15-18 Eylül 2017 tarihlerinde Almanya'da icra edilmiştir. European Academy Berlin (Berlin Avrupa Akademisi) ile Potsdam'daki Lepsiushaus'ın ev sahipliğini yaptığı çalıştayın destekçileri arasında Michigan Üniversitesi, Sabancı Üniversitesi ve Güney Kaliforniya Üniversitesi'nin Ermeni Çalışmaları Enstitüsü yer almıştır.

Açılış ve kapanış konuşmalarını Sabancı Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi öğretim üyesi Hülya Adak'ın yapacağı açıklanan çalışmaya dünyanın çeşitli

üniversitelerinde görev yapan ve "Ermeni Soykırımı vardır" diyen "Türk" akademisyenleri davet edilmiştir. Ermeni iddialarına karşı gerçekleri savunan bazı Türk akademisyenleri de çalışmaya katılarak bildiri sunma talebinde bulunmuşlar ancak talepleri tertip komitesi tarafından reddedilmiştir. 1915'de yaşanan olayları "soykırım" çerçevesinde ele almayı reddeden akademisyenler WATS tarafından düzenlenen sempozyum ve konferanslara davet edilmemekte, Ermenilerin sevk ve iskânı sırasında yaşanan olaylar soykırım olarak nitelendirilmekte ve olayları bu çerçevede ele almayan akademisyenler "soykırım inkârcısı" olarak yaftalandırılmaktadır (AVİM 2017, Yavuz 2011: 234).

Türk halkından gelen yoğun tepkiler üzerine çalıştayda bildiri sunacak olan Fatma Müge Göçek (Michigan Üniversitesi, ABD), Ohannes Kılıçdağı (Bilgi Üniversitesi, İstanbul), Emre Can Dağlıoğlu (Clark Üniversitesi, ABD), Nazan Maksudyan (Leibniz-Zentrum Moderner Orient, Berlin), Murat Cankara (Ankara Üniversitesi, Ankara), Hülya Adak (Sabancı Üniversitesi, İstanbul), Zeynep Türkyılmaz (Koç Üniversitesi, İstanbul), Adnan Çelik (Sosyal Bilimler Yüksek Tahsil Okulu, Paris), Yektan Türkyılmaz (Kıbrıs Üniversitesi, Lefkoşa), Erkan Ercel (Ryerson Üniversitesi, Kanada), Öndercan Muti (Humboldt Üniversitesi, Berlin), Öykü Gürpınar (Sosyal Bilimler Yüksek Tahsil Okulu, Paris), Kader Konuk (Duisburg Üniversitesi, Almanya), E. Egemen Özbek (Carleton Üniversitesi, Kanada), Eren Yıldırım Yetkin (Goethe Üniversitesi, Frankfurt) gibi "Türk" akademisyenlerin bazılarının görev yaptığı Türkiye'deki üniversiteler çalıştayın bilimsel bir toplantı olduğunu ve öğretim üyelerinin kendi görüşlerini serbest olarak ifade etme hakları bulunduğunu savunmuşlardır. Ancak artan tepkiler ve YÖK başkanlığı tarafından söz konusu öğretim üyelerinden Türk üniversitelerinde görev yapanlar hakkında soruşturma başlatılması üzerine Türkiye'deki üniversitelerin bazıları geri adım atmış, bu kapsamda Bilgi ve Koç Üniversiteleri adı geçen öğretim üyelerinin üniversiteleri ile ilişkilerinin bulunmadığını açıklamışlardır (Kars 2017). Türkiye'den gelen tüm tepkilere rağmen konferanstan çekilmek zorunda kalan "Türk" akademisyenlerin yerine yabancılar yerleştirilerek çalıştay icra edilmiş ve Alman Parlamentosu'nun kararında geçen ve Türkiye'yi soykırımla suçlayan ifadelere çalıştay süresince ağırlıklı olarak yer verilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Birinci Dünya Savaşında düşman saflarına geçen isyancı Ermenilerin savaş bölgeleri dışına çıkartılması kararı nedeniyle Türklerin yanı sıra suçlanan Almanlar gerek bu ithamlardan kurtulmak gerekse kendi işledikleri Namibya ve Yahudi soykırımlarının etkilerini azaltmak için Türkleri suçlamaya başlamıştır. Almanların Osmanlı döneminde uygulamaya başladıkları söz konusu politikalar Cumhuriyet döneminde de devam etmiş ve Alman-Ermeni işbirliği her geçen gün artarak

Türklerin soykırım iddiasıyla suçlanması Almanya'da açık bir Türk karşıtlığına dönüşmüştür.

Almanya, parlamentosunda Türkiye'yi soykırım yapmakla suçlayan kararlar almak ve ders kitaplarında asılsız soykırım iddialarına yer vermek suretiyle bir yandan soykırım suçuna yeni ortaklar bularak kendi işlediği tarihin kaydettiği en büyük soykırım suçunu hafifletmeye, diğer yandan soykırım iddiaları üzerinden Almanya'da yaşayan Türkleri baskı altına alarak asimile etmeye ve fikir ayrılıklarını istismar ederek küçük gruplara bölmek suretiyle Türklerin Almanya'da güç grubu haline gelmelerini önlemeye çalışmaktadır.

Bu konuda parlamentosunda aldığı kararla da yetinmeyen Almanya, Ermeni soykırım iddialarını ders müfredatına da almak suretiyle Almanya'da yaşayan Türk vatandaşlarının çocuklarının eziklik içinde yetişmelerini ve en haklı oldukları konularda bile sessiz kalmalarını sağlamaya çalışmaktadır.

Diğer yandan Almanya, Suriyeli mülteciler sorununu geri kabul anlaşmasından yararlanarak Türkiye üzerinden çözme gayretlerini sürdürmekte ve Türkiye ile ilişkilerinde Ermeni meselesini bir koz olarak kullanmaya çalışmaktadır. 2001 ve 2005 kararlarını müteakip 2016 yılında Alman Parlamentosunun aldığı Türkiye'yi Ermenistan sınırını açmaya davet eden kararın bu kapsamda değerlendirilmesi uygun olacaktır. Nitekim Suriye'den Türkiye'ye kabul edilen mültecilerin bir bölümü Ermeni kökenli olduklarını ifade ederek ana vatanlarına geri döndüklerini ve bir daha bu topraklardan ayrılmayacaklarını söylemektedir. Almanya'nın 2016 kararını böyle bir ortamda çıkarması ve son dönemde Ermenistan'la yürüttüğü milletvekilleri arasındaki temaslar Almanya tarafından yürütülen Ermeni yanlısı faaliyetlerin Ermenistan'la koordineli olarak yürütüldüğü ve Alman Parlamentosuna sunulan kararların ortak aklın ürünü olduğu izlenimini vermektedir. Ancak Alman Parlamentosu'nun kararlarının uluslararası hukuk açısından hiçbir geçerliliği yoktur.

Hukukun geriye doğru işletilerek BM soykırım sözleşmesinin yürürlüğe girdiği tarihten önceki olaylara uygulanamamasının yanı sıra, Avrupa Parlamentosu'nun 1987 yılında aldığı Ermeni Soykırımı ile ilgili kararın hukuki alanda hiçbir geçerliliği olmadığını hükme bağlayan Avrupa Adalet Divanı'nın kararı, bir gruba mensup kişileri buldukları yerden başka bir yere zor kullanarak da olsa tehcir etmenin soykırım sayılamayacağına ilişkin Uluslararası Adalet Divanı'nın kararı, 1915'te yaşanan Ermeni zorunlu göçünün uluslararası hukuka göre soykırım olarak nitelendirilemeyeceğine ve bu konuda yerel mahkemeler ile uluslararası ceza mahkemelerinin dışında hiçbir makamın yetkisinin bulunmadığına ilişkin BM soykırım Sözleşmesi hükümleri ve AİHM Büyük Kurulu'nun kararı gerek Almanya'nın gerekse diğer ülkelerin aldıkları sözde soykırım kararlarının hiçbir hukuki değeri olmadığını ortaya koymaktadır. Söz konusu mahkeme kararları parlamentoların aldıkları soykırım kararlarını geçersiz kıldığı gibi Türkiye'nin bu konudaki tezlerini desteklemesi açısından da son derece önemlidir.

Hukuka ve tarihi gerçeklere aykırı olduğu bilindiği halde Almanya Parlamentosu'nda alınan karar 3.000.000 Türk'e karşılık 10.000 kadar Ermeni'nin yaşadığı Almanya'daki Ermeni lobisinin kendisinden 300 kat fazla nüfusa sahip Türk lobisinden daha güçlü ve teşkilatlı olduğunu göstermektedir. Bu çarpıklığın suçunu sadece Almanya'da yaşayan Türk vatandaşlarına yüklemek haksızlık olur. Gerek Almanya'da gerekse diğer yabancı ülkelerde yaşayan Türk vatandaşlarının öncelikle Ermeni sorunu hakkında bilgilendirilmesi ve buldukları ülkelerde teşkilatlanarak güçlü bir lobi faaliyeti yürütmeleri Türk devletinin görevidir. Almanya'da yaşayan Türk vatandaşlarının 15 Temmuz darbe girişimini protesto etmek amacıyla 31 Temmuz 2016'da Köln'de yaptıkları miting ve bu mitinge Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde yaşayan Türk vatandaşlarının da katılması bu kapsamda atılmış olumlu bir adımdır. Türkiye Cumhuriyeti hükümetlerinin iç politika konularını hariç tutmak kaydıyla Köln mitinginde gösterilen birleştirici çabayı Ermeni sorunuyla ilgili konularda da göstermelerinin önümüzdeki süreçte bu konuda ortaya çıkacak sorunların çözümünde yurt dışı Türklerin gücünden yararlanılmasına imkân sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Bu kapsamda aşağıda belirtilen tedbirlerin alınması Alman Parlamentosu'nda alınan kararın etkilerinin silinmesini kolaylaştıracak ve bu yolda karar almaya kalkışacak ülkeler üzerinde de caydırıcı rol oynayacaktır:

- Gerek Türkiye'deki gerekse Almanya'daki Türk kuruluşları tarafından Alman Parlamento kararının iptali için Alman Anayasa Mahkemesi'nde açılan davalara yenilerinin de eklenerek dava sürecinin sürdürülmesi ve Türk hükümetinin açılan davalara müdahil olarak katılması,
- Türkiye tarafından Almanya Parlamentosu'nun ve Anayasa Mahkemesi'nin kararlarının iptali için AİHM'nde dava açılması,
- BM'nin Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi'nin çalışmaları kapsamında nefret söylemlerinin durdurulması kararlarına ve UNESCO'nun "öteki uluslara veya belli gruplara karşı önyargıları ve klişeleri ayıklamak üzere belirlediği kriterlere" aykırı olan ifadelerin Alman ders kitaplarından çıkartılması için Alman Eğitim Bakanlığı aleyhine dava açılması,
- TBMM tarafından Almanya Parlamentosu'na kınama yazısı gönderilmesi ve Almanya'nın işlediği Holokost ve Namibya soykırımı için karşı karar alınması,
- Mülteci Geri Kabul Anlaşması'nın iptali ve özellikle Suriyeli mülteciler arasında Türkiye'ye gelen Ermenilerin Suriye'ye geri gönderilmesi.

Yukarıda belirtilen tedbirler alınmadığı takdirde halen bazı eyalet ders müfredatlarına alınan sözde soykırım iddialarının diğer eyalet ders kitaplarına da alınması suretiyle Almanya'daki tüm okullarda yaygınlaşacağı, bu durumun Almanya'da yaşayan Türklerin çocuklarının ilk öğretimden itibaren aşağılık duygusu

ve eziklik içinde yaşamalarına neden olacağı, Almanya'da yaşamını sürdüren Türklere uygulanan baskı politikalarının artarak devam edeceği ve benzer politikaların diğer AB ülkelerinde de yaygınlaşarak devam edeceği değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

A. Uluslararası Anlaşmalar

9 Aralık 1948 tarih ve 260A (III) sayılı Birleşmiş Milletler Soykırım Sözleşmesi (UN General Assembly Resolution 260 A (III) of 9 December 1948)

B. Kitap, Dergi ve Makaleler

ABRAMYAN, E. (2006), *Kavkazlı v Abwehre*, Moskva: Izdatel Bistrov

ARIKAN, Refik (2006), "Almanya Siyaseti İçerisinde Ermeni Meselesinin Yeri", *Geçmişten Günümüze Ermeni Sorunu ve Avrupa* (Editör: Doç. Dr. Haluk Selvi), Sakarya Üniversitesi Türk-Ermeni İlişkileri Araştırma Merkezi Yayını, Sakarya

ATAÖV, Türkkaya (1984), "Hitler and the Armenian Question", *Ankara University Faculty of Political Science*, Ankara

ATAÖV, Türkkaya (1985), *An Armenian Falsification*, Sevinç Matbaası, Ankara

AVİM (10.08.2017), *Ermeni-Türk Çalışmaları Çalıştayı (Wats): Entrika ve Para İş Başında*, Yorum No : 2017 / 61, Ankara

AYA, Şükrü Server (2013), *Preposterous Paradoxes of Ambassador Morgenthau*, Belfast

BACINOĞLU Tamer, BACINOĞLU Andrea (2001), *Modern Alman Oryantalizmi*, ASAM Yayınları, Ankara

BAKAR, Bülent (2009), *Ermeni Tehciri*, Atatürk Kültür, Ankara: Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları.

CURRAT, Philippe (2006), *Les Crimes contre l'humanité dans le statut de la Cour Pénale International*, Bruylant, Bruxelles, Schulthess

ÇİÇEK, Kemal (2005), *Ermenilerin Zorunlu Göçü 1915-1917*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

ERAREN Ermeni Araştırmaları Enstitüsü (2005), "Sözde Ermeni Soykırımının 90. Yıldönümünün Federal Almanya ve Ermenistan'daki Yankıları", Ankara.

GÜMÜŞ, Burak (2015), "Almanya Türkleri ve Ermeni Olayları", *TESAM Akademi Dergisi*, Ankara

GÜRKAN, Uluç (2014), *Malta Yargılaması Özgün İngiliz Belgeleriyle*, İstanbul: Kaynak Yayınları,

HALAÇOĞLU, Yusuf (2001), *Ermeni Tehciri ve Gerçekler (1914-1918)*, , Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları Sayı 90.

KILIÇ, Selami (2001), "Ermeni Dostu Olarak Tanınan Bir Alman Din Adamı Dr. Johannes Lepsius", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, XVII, Kasım 2001, Sayı: 51'den ayrı basım.

KILIÇ, Selami (2003), *Türk – Alman Arşiv Belgeleriyle Ermeni Sorunu ve Almanya*, Ankara: Kaynak Yayınları.

LOWRY, Heath W. (2001), *The Story Behind Ambassador Morgenthau's Story*, İstanbul: The Isisi Pres.

- MCCARTHY, Justin (1995), *Ölüm ve Sürgün*, Çeviren: Bilge Umar, Ankara: İnkılap Yayınları.
- ORLY SALDIRISI DAVASI (1985), *Şahit ve Avukat Beyanları*, Ankara Üniversitesi, Ankara: Siyasal Bilgiler Fakültesi, Yayın No:544.
- ÖĞÜN, Tuncay (2004), *Unutulmuş Bir Göç Trajedisi Vilayet-i Şarkîye Mültecileri (1915-1923)*, , Ankara: Babil Yayıncılık.
- ÖZDEMİR, Hikmet, ÇİÇEK Kemal, TURAN Ömer, ÇALIK Ramazan, HALAÇOĞLU Yusuf (2004), *Ermeniler: Sürgün ve Göç*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- PERİNÇEK, Mehmet, "İkinci Dünya Savaşında Nazi-Taşnak İşbirliği", TESAM Akademi Dergisi, Ocak-2015.2(1)
- STEEN, Hans (1928), *Vorbereitungshandlungen zum Hochverrat*, Dissertation Universität Heidelberg.
- ŞAHİN, Birsen (2010), *Almanya'daki Türkler, Misafir İşçilikten Ulus Ötesi Bağların Oluşumuna Geçiş Süreci*, Ankara: Phoenix Yayınevi.
- TAŞCIOĞLU, Ömer Lütfi (2015a), *Türk-Ermeni İlişkilerinde Tarihsel Gerçekler*, , İstanbul: Talat Paşa Komitesi Yayını-1.
- TAŞCIOĞLU, Ömer Lütfi (2015b), *Türk-Ermeni İlişkilerinde Tarihi, Siyasi ve Hukuki Gerçekler*, Ankara: Nobel Akademik Yayınları.
- TAŞCIOĞLU, Ömer Lütfi (2016), "Almanya'nın Osmanlı Devleti Dönemindeki Ermeni Politikaları", *Gazi Türkiyat*, Bahar 2016/19, Ankara
- TULUN, Oğuzhan Mehmet (2017), "Soykırım ve Almanya", *Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM)*
- TURAN, Mustafa (2015), I. Dünya Savaşı Öncesinde Avrupa Devletlerinin Siyaset Stratejileri ve Osmanlı Devleti, 100. Yılında I. Dünya Savaşı Uluslar arası Sempozyumu, Budapeşte, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara.
- ÜNAL, Şeref (2011), *Uluslararası Hukuk Açısından Ermeni Sorunu*, IV/A-2- 3. Dizi-Sayı:3, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- WEEMS Samuel (2002), *Secrets of a Christian Terrorist State ARMENIA*, St. John Press, Dallas
- YAVUZ, M. Hakan (2011), "Contours of Scholarship on Armenian-Turkish Relations," *Middle East Critique*
- C. Gazeteler ve İnternet Kaynakları**
- Bundespräsidialamt, The Speech Online: <https://www.bundespraesident.de/150423-Gedenken-Armenier-tuerkisch>, 23.04.2015
- Cemiyet-i Akvam Gazetesi, 21.09.1929
- ELEKDAÇ, M. Şükrü, Almanya Türk Milletinin Tarihini Karalıyor, *Zaman*, 25-26.06.2005
- ERDİNÇ, Ali, Alman Irkçılığı Nazi Ermeni İşbirliği, *Aydınlık*, 08.07.2016a
- ERDİNÇ, Ali, 1915 Olayları ve Ermeni Sorunu Üzerine Alman Arşivine Kaynak Sağlayan Almanlar, *Teori Dergisi*, Temmuz 2016b
- HAYRENİK WEEKLY, August 19, 1936
- KARS, Hamit Zafer, Soykırım Çalıştayının Çakma Akademisyenleri, *Aydınlık*, 11.09.2017
- KÖRTING, Dr. Ehrhart, *Tagesspiegel*, 01.06.2016
- Sabah, *Almanya'daki-11-turk-vekile-suc-duyurusu*, 06.06.2016

THE ASSOCIATED PRESS, German, Court Rejects Suits Against Armenian "Genocide" Vote, Dec 19, 2016

ULUN, Aydın, SELÇUK Süleyman (2005), Berlin'in Ermeni Kitabı Ayıbı, Hürriyet, 09.06.2005

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=de>.(25.02.2005)

<http://www.icj-cij.org/docket/files/118/18422.pdf> (03.02.2015)

<http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home/Grand Chamber Judgment Concerning Switzerland> (15.10.2015)

<http://www.echr.coe.int/ECHR-LTur11.00R, AMU/IDFge>, (13.07.2017)

<https://armenpress.am/eng/news/865792/%E2%80%9Ckonrad-adenauer-stiftung%E2%80%9D-new-branch-opens-in-yerevan-armenia.html> (29.10.2016)